

Asia: VN/13916/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta

Lausuttavaa aktiiviajan korotusosista luopumista koskevasta ehdotuksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esitykseen eduskunnalle työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta.

Esityksen mukaan työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta ja ansiopäivärahan korotetusta ansio-osasta luovuttaisiin. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisiin samansuuruista työttömyysetuutta kuin työttömänä ollessa. Lisäksi poistettaisiin mahdollisuus maksaa liikkuvuusavustusta korotettuna.

Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitussäännöksissä huomioitaisiin työttömyysturvalaissa säädettyjen korotusosien poistuminen.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää pienennettäisiin siten, että se olisi 35 prosenttia siitä työmarkkinatuesta, jota vanhempiansa taloudessa asuvalle työnhakijalle muutoin työmarkkinatukena maksettaisiin. Työnhakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei huomioitaisi omaishoitajan hoitopalkkiota.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalakiin tehtäväksi joitakin teknisluonteisia muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan, ettei työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisi enää työttömyysetuutta korotettuna, vaan palveluiden ajalta maksettaisiin samansuuruista etuutta, johon työnhakijalla olisi oikeus työttömänä ollessaankin. Lisäksi muiden kuin työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun osallistumispäiviltä maksettaisiin edelleen kulukorvausta.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että vaikka esitetyt ehdotukset eivät ole ongelmallisia perustuslain 19 §:n 2 momentin kannalta, ne ovat palveluihin osallistuvan asiakkaan kannalta inhimillisesti ja taloudellisesti negatiivisia muutoksia. Vaikka palvelujen ajalta maksettaisiin edelleen kulukorvausta, muutos todennäköisesti vähentää halukkuutta osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin, jolloin työttömyys saattaa pitkittyä ja työllistyminen vaikeutua. Näin ollen hallitusohjelman kirjaus työllisyyden vahvistumisesta julkisen talouden kestävyuden parantamiseksi vaarantuu.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että työllistymistä edistävien palvelujen tarkoituksena on nimenomaisesti aktivoida työnhakijoita löytämään oma palvelupolkunsa työttömyydestä pois päin, joten esityksessä mainittu niin kutsuttu lukkiutumisasiikutus on varsin pieni.

Lausuttavaa liikkuvuusavustuksen korotusosaa koskevasta ehdotuksesta

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Esityksessä ehdotetaan, ettei liikkuvuusavustusta enää maksettaisi työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla korotettuna, jos työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta taikka työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia tehtyä muuttoa edeltävästä tosiasiallisesta asuinpaikasta. Liikkuvuusavustus olisi jatkossa aina peruspäivärahan suuruinen.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto on esityksen kanssa samaa mieltä, että liikkuvuusavustuksen korotusosan poistamisen vaikutus työllisyyteen olisi todennäköisesti vähäinen, vaikka se työnhakijan näkökulmasta on merkittävä etu.

Lausuttavaa osittaista työmarkkinatukea koskevista ehdotuksista

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Osittaisen työmarkkinatuen määrää esitetään muutettavaksi siten, että osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärä olisi nykyisen 50 prosentin sijasta 35 prosenttia tuen hakijalle muutoin

maksettavasta työmarkkinatuesta. Lisäksi esitetään muutosta työmarkkinatuen hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina huomioitaviin tuloihin. Työmarkkinatuen hakijan vanhempien, joiden taloudessa hän asuu, tuloina ei otettaisi huomioon omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettua omaishoitajan hoitopalkkiota.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että osittaiseen työmarkkinatukeen esitetty määrän muutos alentaisi tuen tasoa asiakkaan näkökulmasta ja heikentäisi vanhempiensa taloudessa asuvan henkilön työttömyysajan perusturvan määrää merkittävästi, vaikka jatkossakin työmarkkinatuki maksettaisiin täysimääräisenä, jos hakija kykenee luotettavasti osoittamaan, etteivät vanhemmat tosiasiallisesti häntä taloudellisesti tue, jos vanhempien tulot ylittävät säädetyn tulorajan.

Tuen alentuminen entisestään asumisolosuhteista johtuvista syistä on valitettavaa, jonka vuoksi Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää tärkeänä esitysten yhteisvaikutusten arviointia, jota sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö valmistele. Esityksen mukaan arviointi valmistuu syksyllä ja on käytettävissä hallituksen esityksiin sisältyvien vaikutusarviointien täydentäjänä.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää hyvänä, että yhteisvaikutusten arvioinnissa päivitetään vuoden 2024 hallituksen esitysten yhteydessä annettu yhteisvaikutusten arvioinnin muistio ja täydennetään sitä valtion 2025 talousarvioesityksen yhteydessä budjettilakiesityksinä esiteltävien sosiaaliturvaa sekä sosiaali- ja terveyspalveluja koskevien lakimuutosten yhteisvaikutusten arvioinnilla mukaan lukien perus- ja ihmisoikeusnäkökulma.

Muuta lausuttavaa

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa perusturvan uudistusta, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia. Esityksessä todetaan, että uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki, johon siirryttäisiin vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä. Tästä näkökulmasta katsoen Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kannattaa hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan työmarkkinatuen, perus-päivärahan, sairauspäivärahan, Kelan kuntoutusrahan ja vanhempainpäivä-rahojen vähimmäistaso yhtenäistetään.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää valitettavana esityksessä ehdotettua siirtymäsäännöstä, jossa todetaan, että jos työllistymistä edistävä palvelu on alkanut viimeistään 30.6.2024, palvelun ajalta voidaan maksaa korotusosaa tai korotettua ansio-osaa lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta palvelun loppuun saakka, kuitenkin kokonaisuudessaan enintään 200 päivältä. Myöhemmin alkaneiden palveluiden osalta korotusosan maksaminen päättyy 31.12.2024.

Koska lakimuutos ei ole vielä voimassa, asiakaspalvelussa ei ole voitu tästä muutoksesta informoida asiakkaita, jotka ovat jo lähteneet palveluihin oletuksella, että koko palvelun ajalta maksetaan korotusosa tai korotettu ansio-osa. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto esittää, että korotusosat maksettaisiin palvelun loppuun saakka tai enintään 200 päivältä kaikkiin työllistymistä edistäviin palveluihin, jotka ovat alkaneet ennen lain ehdotettua voimaantuloa 1.1.2025.

Jokimäki Tarja
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto